

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznani sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Javen učiteljski shod

se vrši v ponedeljek, dne 28. decembra t. l., v „Mestnem domu“ v Ljubljani.

Dnevni red:

Položaj kranjskega učiteljstva. — Poroča deželni poslanec tov. E. Gangl.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Na shod ne bo nihče posebe vabljen. Shod bo javen, torej ima vsakdo pristop. — S tem opozarjamo na ta shod učiteljstvo. Ostalema občinstvu pa bo shod naznanjen z lepaki.

Na shod naj pride vsak, komur je količjak mogoče!

V torek, dne 29. decembra, se zbera ob 9. uri zjutraj v pritličju „Narodnega doma“ v Ljubljani vsi predsedniki okrajnih učiteljskih društev na Kranjskem, vsi socialni odseki in vsi tedaj v Ljubljani prisotni odborniki in velevažno posvetovanje.

Na shod pride tajnik „Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji“, ki šteje 25.000 članov tovariš Matija Hajný, učitelj v Jankovcih, na Moravskem.

Okrepimo svojo organizacijo!

Piše A. Pesek.

Svoje moči moramo jačiti in svoje vrste množiti. Bodimo boljši in boljše bo!

I.

Učiteljstvo ima vzvišeno sveto nalogo, učiteljsko delo je človeštvu tako potrebno kot ribi voda — saj je že Komenski dejal: „Če mi hočeš pokazati krasoto in bogastvo dežele ne kaži mi palač bogatinov, temveč pelji me

v — šole“ — in drug citat: „Le potom vzgoje postane človek človek, brez vzgoje bi bili barbari“ — in še en rek: „Učiteljstvo naj ustavi delovanje le za nekoliko let, in človeštvo pade za stoletja nazaj v srednjeveško temo in barbarizem“. In tako bi lahko navedel še na stotine in stotine izrekov imenitnih mož pedagogov in nepedagogov, ki vsi kažejo vzvišenost, potrebno potrebo učiteljskega stanu, pa vzvišenost naloge in neobhodno potrebo učiteljstva mi pač ni treba dokazovati, saj to uvidevajo že vsi sloji človeštva in vendar — in vendar! . . . Kako malo se dejanski upošteva učiteljstvo, kako pičel ugled ima naš stan in kako se učiteljevo delo omalovažuje! Kriva je temu res v veliki meri družba s svojimi predsodki, ker nima pravega pojma o delu in nalogi učiteljstva, a — tovariši, tovarišice — zapisal bom bridko besedo, resnica sicer oči kolje, pa spoznati jo moramo, če hočemo od pomoči velikemu zlu, ki leži kot prokletstvo na šoli in učiteljstvu — velik del krivde leži na učiteljstvu samem. **Mlačnost v stanovskih zadevah, stanovska nezavednost, to je mora za šolstvo, učiteljstvo in tudi za narod.**

Ko bi bilo vse učiteljstvo zavedno, bi se naše socialno stališče na mah izboljšalo. V učiteljstvu je pač toliko moči, da bi lahko bilo prvi faktor, najvažnejši in odločilni činitelj v prosveti in v vsem javnem življenju, ko bi v naših vrstah ne bilo toliko brezbriznosti.

Koliko učiteljev in učiteljic pa je naročenih na naše stanovsko glasilu „Učit. Tovariša“? Kako mučna je bila letos v Gorici pri delegacijskem zborovanju razprava o stanju „Učit. Tov.“

Kaj pomaga, če imajo učiteljska društva še tako vrle, sposobne in deloljubne predsednike in še tako vnete odbornike, če pa niti polovica učiteljstva ne zahaja k društvenim zborovanjem?!

Kaj koristi, če vodstvo organizacije še tako vestno in marljivo posluje, če so pa njegovi pozivi le — bob v steno, če se za njegove odredbe nihče ne zmeni?! Itd. itd.

Skraini čas je, da se stvar preobrne na

bolje. In za prvo ter najvažnejšo nalogo si stavimo, da se stanovska zavest okrepi. Svoje moči moramo jačiti in svoje vrste množiti. Pri sebi začnimo, v svojem stanu delujmo predvsem, da postanemo boljši in bolje bo.

V naslednjem hočem podati nekoliko nasvetov, kako bi opomogli omenjenemu zlu, in v interesu celokupnega učiteljstva ter slovenskega naroda iskreno želim, da bi naslednje vrstice ne bile glas vpijočega v puščavi.

II.

Predvsem se zavedajmo, da je socialni razvoj človeške družbe dandanes tak, da bolj in bolj gineva ugled stanov in v veljavo staja ugled osebe. Absolutnega ugleda nima nobeden stan več, vedno bolj gineva nazor, da moramo vpoštevati to ali ono osebo — ker je tega ali onega stanu, n. pr. duhovnik, meščan, graščak itd., temveč družba ga spoštuje zaradi njegovih osebnih vrlin, zaradi njegovega značaja. Kakšen človek je in kako izpolnjuje svoje dolžnosti stanovske in družabne, takšen je njegov ugled. Marsikateri preprosti delavec ima dostikrat v svoji okolici večji ugled kakor pa učen in bogat gospod, tuintan je mežnar bolj priljubljen kakor pa župnik ali kaplan in marsikateri učitelj ima vplivno besedo in ga vse spoštuje, medtem ko se za njegovega tovariša nihče ne zmeni ali ga pa še celo prezirajo itd. Vse to dela osebnost človekova.

Novejša struja v pedagogiki, ki zahteva individualno vzgojo in individualen pouk otrok, ni mogoče le zahteva nekaterikov, temveč ta struja je pojav današnjega socialnega razvoja človeštva. Zaraditega pojava socialnega razvoja, namreč da pridobiva osebnost posameznika veljavo prihajajo do moči in veljave vedno bolj in bolj „spodnje“ plasti ljudstva, a „zgornje“ hočeš nočeš morajo dajati vajeti iz roke. Bilo bi pač preobširno, če bi hotel o tem pojavu podrobneje pisati, navedel sem ga le kot dokaz za trditve, da je predpogoj ugledu in veljavi učiteljskega stanu, da bodi vsak posamezen učitelj in vsaka po-

samezna učiteljica kremenit in neomadeževan značaj ter da vestno izpolnjuje svoje stanovske in družabne dolžnosti. Po posamezniku sodi masa ljudstva ves stan in torej naj bo vsak in vsaka na svojem mestu, skrben, skrbna za svoj osebni ugled. Ako si s svojimi lastnostmi, zmoglostmi in svojim vedenjem ne pridobiš veljave in ugleda, se zastonj zanašaj na veljavo in ugled vsega stanu, pač pa je obratno res, da takšen, takšna, ki nima za svojo osebo ugleda, škoduje vsemu stanu. Čimprej tem bolje, da se taki eksemplari izbacnejo iz našega vzvišenega stanu.

Pa še drug sklep moram izvajati iz zgorajšnjih premis. Ker ima v današnjih časih osebnost človeka tako veliko veljavo, moramo gledati, da povzdignemo stanovsko zavest vsakega posameznega člana našega stanu. Vsa posameznik se mora vedno nadalje izobraževati, da si tako pridobi osebno veljavo. Ne mislim pa le daljnega izobraževanja v navadnem pomenu besede, temveč menim predvsem stanovsko nadaljno izobraževanje, krepitev stanovske zavesti. Brezbriznost premnogi tovarišev in tovarišic ni kriva le, da nimajo ti za svojo osebo veljave in ugleda, kakor bi ga lahko imeli, če bi bili zavedni in na svojem mestu, temveč ta brezbriznost je kriva, da ves stan nima potrebne veljave in ugleda in ta brezbriznost nekaterikov je kriva neuspehom naše organizacije.

Krivi pa so temu tudi zavednejši tovariši in tovarišice, ker malokateri resno poizkusi, da bi take indiferentne pridobil za našo dobro stvar. Treba je osebne agitacije. Ne mirujmo dokler ne pridobimo slehernega tovariša in slehrne tovarišice, povejmo jim in prepričajmo jih, da s tem, da postanejo stanovsko zavedni, pridobijo oni sami osebno na veljavi in ugledu in tako tudi ves stan. Navdušujmo nezavedneže o vsaki priliki za naše ideale in v nemajmo jih za naša stanovska stremljenja. Postopajmo pa taktno in kolegialno, ker le na ta način pridobimo brezbrizneže za našo dobro

nas poženo ven na ulico? Na koga se naj potem oprem? — Na vas? — Saj vaše geslo je doslej bilo samo to: „Kadar eden odide, pa pride drugi, samo da je le učitelj!“ Vi si s tem ne olajšate, ko dobite drugega, ki ne bo imel sočutja z vami. Saj sem tudi jaz Slovak: kost iz vaše kosti, ki hočem in si prizadevam ohraniti to, kar se da ohraniti. Ali me mar ne poznate?!

„Znano mi je, da ste bili svoje dni, toda sedaj . . .“ nadaljuje Štrba že tišje in mirnejše.

„Kaj sedaj?“ zakliče učitelj že nekako jezno, „torej vi, ki me poznate že kakih petnajst let, vi mi ne verjamete? Vi, ki ste se mogli prepričati o tem na vsakem koraku? Torej si vi mislite, da je moje prepričanje, moja vest takšna kakor obleka, ki jo je moči izpremeniti in obleči, kakor se komu poljubi. Hej! Tega nisem zaslužil od vas, takšno nezaupanje in zanikanje! Nadejal sem se, da mi boste vi še podpora, obramba v teh hudih časih . . . tu pa me grajate še vi ter mi grenite s tem življenje,“ reče ter se obrne stran od njega.

LISTEK.

Iz življenja slovaškega učitelja.

Orta, Spisal Aliquiza, Posl. Podravskega.

V dovolj temni, z otroki kar prenapolnjeni šoli je sedel na vzvišenem mestu za mizo Poničan. Bledo njegovo lice je izgledalo nekako bolešno. Njemu nasproti je tiho stala blizu enajstletna deklica ter upirala v učitelja svoj pogled.

„Nu, Zuzka,“ povej današnjo nalogo iz zgodovine,“ ji reče tiho učitelj.

„Arpad a hofoglavov“, je začela, a potem naenkrat umolknila.

„Nu, le dalje“, ji prigovarja učitelj, „toda to ni hofoglavov, marveč hofoglavó.“

Nekoliko v prednji klopi sedečih otrok se je nasmejalo na te besede.

„Arpad a hofoglavov,“ začne deva zopet tišje in pobesi oči . . . ničesar več ni bilo moči spraviti iz nje.

„Čemu ne govoriš?“
„Prosim vas, gospod učitelj, nisem se mogla naučiti, ker nimam madjarske čitanke.“

„A kaj pa neki je?“

„Oče so jo pograbili včeraj, ko sem se učila pri mizi ter jo vrgli v peč.“

Učitelj, že nekoliko razjaren, zakliče:

„A čemu so to učinili?“

„Da se naj rajša učim katekizma, sv. pisma, računati in peti in da čemu me mučite s tem, ko pa tega ne razumem.“

Ostali otroci se jamejo smejati.

„Tiho!“ zakriči učitelj in ježno pogleda po otrocih, pri čemer tudi ne pozabi zamahniti parkrat po mizici, da je kar odmevalo — na to pa si otare z dlanjo čelo.

Otroci utihnejo.

„Kaj ji naj rečem?“ si misli, „saj pravi prav!“ Na to pa vstane, stopi dol ter gre k nji.

„To, kar je po postavi predpisano, se moramo učiti. Zaraditega povej očetu, naj ti kupi novič madjarsko čitanko, sicer če ne boš znala, te moram kaznovati.“

stvar. Da bi bili neprijazni ali celo nekolegi-
alni napram tovarišem in tovarišicam, ki niso
zelene veje naše organizacije, bi ne bilo prav,
s tem jih ne pridobimo; dosti bolje je, da
molimo za nje. „Odpusti jim, Bo,“ zakaj
mnogo jih niti ne ve, da so parasiti naše or-
ganizacije...”

Ponavljam: v osebnosti posamez-
nikov je moč vsega stanu in osebni ugled
posameznikov je predpogoj za veljavo vsega
stanu. Eminenčna zavest celote je torej, da se
pomnoži število članov in da imajo ti vsak
osebno ugled in veljavo. Čim več nas bo
in čim zavednejši bomo tem prej bo
imelo naše stanovsko stremljenje zaželjeni
uspeh.

Najvažnejši sredstvi, da si posamezni
člani našega stanu okrepe stanovsko zavest in
si tako pridobijo osebno veljavo in ugled, so
okrajna učiteljska društva in stanovski listi.
In da seta — društva in listi — okre-
pe, bodi naša prva in najvaž-
nejša skrb, in sicer skrb celote in skrb
vsakega posameznika. In ker je torej dolž-
nost vsakega tovariša in vsake tovarišice, da
stori kolikor mogoče, da se okrajna učiteljska
društva okrepi in naši stanovski listi razširijo,
podati hočem nekoliko nasvetov in veselilo bi
me, da bi se v tej prevažni zadevi še tudi
drugi oglašili, zakaj okrepitev okraj-
nih učiteljskih društev in raz-
širjenje naših stanovskih li-
stov je problem vseh naših sta-
novskih problemov.

III.

Socialni odsek „Zveze slov. učiteljev in
učiteljic na Štajerskem“ se je v predzadnji
svoji seji, ki je bila o Veliki noči t. l. v Celju,
odločil soglasno za važen korak. Sklenil je nam-
reč, da izda v novem letu 1909 „Naročilne
liste“, kakor sem jih navedel in utemeljil v
svoji brošurici „Na delo med ljudstvo“ str. 59.,
in sicer s to izpremembo, da se naj naročanje
listov slov. štaj. učiteljstva koncentruje v soc.
odseku „Zveze“ in ne za vsak okraj po soc.
odsekih okrajnih učiteljskih društev. Zaradi-
tega sklepa soc. odseka „Zveze“ sem letošnje
leto pri predavanjih („Naše delo“), ki sem jih
imel pri zborovanjih nekaterih slov. štaj. učiteljskih
društev, razložil med drugimi točkami
tudi omenjeni način naročanja listov potom
soc. odseka „Zveze“.

Vsa zborovanja pri katerih sem predaval,
so bila jako dobro obiskana — boljše kakor
navadno drugekrat, kakor so mi zatrjevali
razni tovariši — in pri vseh se je
zbrano učiteljstvo soglasno iz-
reklo za naročanje listov potom
soc. odseka „Zveze“.

Predlog, s katerim stopam pred javnost
ni torej le sklep soc. odseka „Zveze“, temveč
ga je — rečem lahko — velik del slov. štaj.
učiteljstva enodušno pozdravil ne le kot ume-
sten in koristen, temveč celo kot potreben za
ojačenje naše organizacije in za okrepitev sta-
novske zavesti. Zadeva je torej dobro
vsestranski premišljena in —
odobrena; naloga učiteljstva pa je sedaj,
da to tudi izvede, kar sklene.

Ker se bliža novo leto in soc. odsek
„Zveze“ uvede „Naročilne liste“, hočem kratko
obrazložiti zadevo.

Vsa slov. šolska vodstva na Štajerskem
dobe te dni toliko „Naročilnih listov“, kolikor

je učnih oseb in vsak učitelj, ozir. učiteljica
naj blagooči „Naročilni list“ izpolniti, t. j. ima
v letu 1909 plačati družtenine za učiteljsko
društvo svojega okraja in katere liste si želi
za l. 1909 naročiti. Vsota se deli z 12, da se
dobi mesečni obrok, ki ga bo plačeval po
poštinih položnicah soc. odseku
„Zveze“. Vplačevanje narodnega in stanovskega
davka (članarine za učiteljsko društvo) ter na-
ročnina za liste je s tem vsakemu znatno
olajšano, t. j. ni nikakih stro-
škov zaradi tega. Liste si naroči, ka-
tere in kolikor si jih hoče, nihče ga ne sili a
dobival jih bo točno in redno, kakor, da si
jih naroči pri posameznih upravništvih. Plače-
vanje v obrokih bo učiteljstvu naročitev znatno
olajšalo. Pri naših bornih plačah ne moremo
naročiti mnogo listov, posebno pa še, ker je
enkratno vplačevanje naročnine za več listov
za marsikaterega nemogoče, na mesečne ob-
roke se pa listi, razen dnevnikov, ne dobe. Kdor
more, lahko vplača seve tudi odseku vse na-
enkrat. Isti pa, ki ne more, naznani odseku:
Naročam si te in te liste; letna vsota toliko
in mesečni obrok toliko. Kdor ne more več, si
naroči le „Učiteljsko Tovarisho“ 8 Kindruštven-
nina za učiteljsko društvo 4 K, je skupaj 12 K,
mesečni obrok pa le ena krona. Pri mesečnih
obrokih 2, 3 ali 4 K je letna vsota (že pre-
cejšnja in se za to lahko naroči že precej
listov bodisi političnih ali beletrističnih i. dr.

S takim naročevanjem dosežemo razne
velike ugodnosti. Marsikateri učitelj si bo na-
ročil ta ali oni list, ki ga sicer ne bi, in tako
se bo povzdignila splošna izobrazba učiteljstva.
Izgubila bo pa tudi indolentnost, ki še vlada
tuintam v naših vrstah. Ker bo imel soc. odsek
„Zveze“ vpogled, kdo je naročen na naše
stanovske liste in kdo ne in bo okraj-
nim soc. odsekom za dotični okraj naznanil,
bo možna agitacija za razširjanje naših listov
v naših vrstah. Malenkostno in smešno bi bilo,
če bi se kateri, če bi se katera čutila razža-
ljeno, ker bi imel odsek črno na belem, kdo
v okraju je naročen na naše liste in kdo ne.
Potemtakem bi morali biti razžaljeni tudi za-
radi „Slov. Šol. Matice“, „Družbe sv. Mohorja“,
„Slov. Matice“ i. dr., ker imajo ta društva
svoje člane v razvidnosti ter jih celo tiskajo in
razglasijo širom domovine. Odsek pa ne bo
razglasjal, kdo je naročen in kdo ni. Tudi o
terorizmu ni govora, ker se ne sili nikogar,
ampak za agitacijo za naše liste je neobhodno
potrebno, da ima odsek plačujoče člane učit.
društev in naročnike naših listov v raz-
vidnosti.

S tem načinom naročevanja bi ne vzdra-
mili le posameznikov, temveč vobče bi se sta-
novska zavest ojačila, ker pridobila bi marsi-
katerega tovariša ali tovarišico, da bi si ven-
dar naročil ta ali oni list. In tako bi sčasoma
dosegli — seve, kar prvo leto ne — da bi si
naše stanovske liste predvsem pa „Uči-
teljskega Tovarisha“, naročil vsak učit-
elj in vsaka učiteljica.

Ako se učiteljstvo poprime te ideje, da
bi se uresničila — namreč naročevanje listov
potom soc. odseka — bo izkušal ta za naroč-
nike izposlovati pri upravništvih popust
pri naročninah in če bi bilo mnogo učit-
eljev in učiteljic naročenih na eden in isti
list, bi upravništvo gotovo dovolilo znatne od-
stotke popusta, tako da bi dobivalo učiteljstvo
ta in oni list ceneje nego drugi na-
ročniki.

Pa še en moment moram omeniti. Od
take skupne naročitve bi imelo
veliko korist celokupno učit-
eljstvo, ker binaša organiza-
cija dobila trdno vez in bi pri-
dobivala na veljavni javnosti.
Če se učiteljstvo naroči na liste potom odsekov
bo to prav listom, ker dobe zaradi agitacije
več naročnikov, a učiteljstvo dobi
velik vpliv na liste. Vsak list je
trgovsko podjetje. Če izgubi enega ali dva na-
ročnika, mu ni veliko škode, a premislil si bo,
se zameriti kar celi legiji naročnikov, posebno
pa še, če so organizirani. Napadi na nas nam
sicer prijaznih listov („Slov. Narod“ in „Do-
movina“ — odpustili sicer smo, a pozabili ne)
bi postali nemogoči. Učiteljstvo bi pa pridobilo
tudi vpliv na smer lista in tako na javnost.
To dejstvo bi bilo neprecenljive vrednosti in
velikega pomena ne le za nas, temveč tudi za
ves narod, ker časopisje je velesila. Če bi ta
velesila intenzivneje delovala, da bi ljudstvo
spoznalo veliki pomen šole in izobrazbe, bi bilo
kmalu bolje. Sedaj pa slov. časopisi pišejo o
vsem drugem, le o potrebi in koristi šole, po-
uka, vzgoje, izobrazbe sploh in napredka ne.
Kaj čuda potem, če se ljudstvo za vse drugo
bolj zanima kakor pa za šolo in izobrazbo.

Če se pri imenovanju prezre kak slov.
uradnik, prinašajo vsi slov. časopisi ogorčene
proteste, kar je sicer prav, prav pa ni,
da se noben list ne zmeni da po našem šol-
stvu bolj in bolj steguje sovrag svoje grabežljive
roke in da se dandanaš narodno učiteljstvo za-
postavlja, a nemško misleče protežira. — O
učiteljskem delovanju poroča le redkokdaj kak
list, pa še to opravi s suho notico, da čitatelji
ne morejo dobiti prave slike o učiteljskem
delu. Naj navedem le eden, a značilen primer.
Učitelj F. je ponudil časopisu „N. L.“ poro-
čilo o skupščini „Zaveze“. Poročila niso spre-
jeli, češ, naš list je za ljudstvo in
moramo štediti s prostorom. Ko je za zboro-
valo dijaštvo, je prinesel isti list v dveh
številkah celo uvodne članke in še dolga po-
ročila. Tu ni bilo treba štediti s prostorom.
Značilno je, da je ta šoli sicer prijazni list o
skupščini „Zaveze“ priobčil notico, ki je ob-
segala baš toliko vrst, kolikor notica (v isti
številki) o tistem goljufu, ki je v Laškem trgu
ogoljufal južno železnico. Ergo — skupščina
slovenskega učiteljstva ni večjega pomena kakor
dejanje premetenega goljufa.

Tako vzgajajo ljudstvo šoli in učit-
eljstvu prijazni listi, kaj pa delajo šele kleri-
kalni! Navedel bi lahko še mnogo, mnogo, a
članek je itak že preveč narastel.

Nujno je treba, da našo organizacijo
okrepimo, da bomo zavedni in odločni ter zdru-
ženi v močno falango, da priborimo veljavo in
ugled učiteljskemu stanu pri naših nasprotni-
kih in tudi naših — prijateljih. Ne le da
razširimo naše stanovske liste in da
ojačimo stanovsko zavest, tem-
več tudi da dobi naša organizacija vpliv v jav-
nosti, organizujemo naročanje listov potom so-
cialnega odseka!

Koroške stvari.

Iz Podjunske doline.

Čudovito počasi napreduje naše solsko
vprašanje. Kakor hitro pride kak tak spis, v
katerem se zahteva slovenska šola v Celovec,
potem obleži tam in ni ga več videti. Če pa

pricaplja par možičkov, ki nimajo ne otrok ne
posestva, v Celovec in tam zaprosijo, plačani
od različnih naših nasprotnikov, za nemški
pouk, potem jih sprejme deželni glavar in raz-
lični drugi visoki gospodje ter jih vodijo okolo
iz pisarne do pisarne, kakor kake posebne ču-
dezne prikazni. Vse se jim obljudi, najrajši bi
deželni šolski svet v tisti kraj poslal kar več
nemških učiteljev naenkrat, če bi pozneje ne
zvedel v svojo lastno blamažo, da tisti, ki so
prišli prosjačiti za nemško šolo, nimajo v ob-
čini nobenega glasu.

Tako se je zgodilo tudi, ko je pricapljal
nekaj možičkov iz Sel prosit za nemško šolo.
Če pa Slovenci v kakem kraju opazijo, da je
šola, kjer se samo ponemčuje, slaba, ker se
otroci ničesar ne naučijo in če prosijo potem
za pametnejši slovenski pouk, se take prošnje
pustijo mirno ležati, češ, Slovenci so krotke
duše in itak vse potrpijo. Kaj je tudi treba
Slovencem novih šol, si mislijo ti gospodje.

Toda to še ni zadosti. Bog ne daj, če
dobimo mi pouk od kakga učitelja, ki pozna
naše razmere in ki je ostal še mož, da z nami
čuti in nam pomaga. Takega učitelja bi spra-
vili najrajši kar iz dežele. Tako se godi zna-
nemu učitelju S. v Podjurski dolini, ki ga ho-
čejo dati v preiskavo in mu celo vzeti šolski
pouk samo zaradi tega, ker poučuje otroke v
tistem jeziku in na tak način, da ga otroci
razumevajo in da se kaj dobrega naučijo za
življenje.

Toda ne boste gospoda v Celovec! Vsaka
sila ima svoj konec, in če boste šolsko vpra-
šanje urejevali na tak način kakor dosedaj,
bomo enkrat pošteno zaropotali po celi sloven-
ski deželi. Shod na shod naj se prireja, po-
vsod naj se ljudstvo dvigne za pravice svojih
otrok, ki jih ne pustimo več tako trapiti, kakor
jih hočejo trapiti naši nasprotniki, deželni šol-
ski svet in naša vlada.

Zato na dan, novo ustanovljeno šolsko
društvo, dela je dovolj!

Sola v Vogrčah.

Krajni šolski svet je sklenil meseca ju-
nija t. l., da se v tukajšnji šoli uvede sloven-
ski učni jezik in je poslal prošnjo na c. kr.
deželni šolski svet v Celovec. Čakamo že torej
celih pet mesecev, pa nam vedno tako pra-
vična šolska oblast — molči in nam ne da
odgovora. Danes opozarjamo šolske oblasti, da
nam takoj rešijo našo prošnjo, sicer bi bili pri-
morani iskati pravico na drugem mestu.

Slovani v Primorju in laško vseučilišče.

Od Soče, dne 12. decembra 1908.

Hrvaški visokošolci so pogodili pravo, ko
so te dni na zborovanju na zagrebškem vse-
učilišču med drugimi resolucijami sprejeli tudi
to, da naj dajo hrvaškemu in slov. narodu
v Primorju ljudske in srednje šole prej nego
rešijo vprašanje laškega vseučilišča. — Ljud-
skih in srednjih šol nam manjka, Lah pa so
že na tem, da dobe vseučilišče! In to vseučil-
išče hočejo imeti v Trstu. Pravijo, da dosežejo
na vsak način, da se otvori njihovo vseučilišče
v Trstu. Mogočne zaveznike v ta namen imajo
v Italiji. Sicer pa jim gre vlada na roko in če
se morda še prav takoj ne sprijazni s sedežem
laškega vseučilišča v Trstu, se pa to zgod

„Saj jaz, gospod učitelj,“ nadaljuje Štrba
že prijateljsko, „ne bil bi zoper vas, ker jaz
vem, da nam niste škodovali in da ste otroke
dobro učili, toda vedite, da to zamore človeka
res razvneti. Ko pridem na večer z dela do-
mov, pa mi otrok že sedi za mizo ter nekaj
čveka in čveka. Naj me zadene kap, ako od
tega le betvico razumem. Pa ga vprašam: nu,
Zuzka moja, česa se tolik učiš! Enkrat mi od-
vrne, da fidas,* drugič, da tertenetem**
in sam zlodji vedi, časa neki vse!“

„Vendar, Zuzka!“ jo sprašujem dalje, kaj
pa je to? Čemu je to? Ali ti to znaš? Pa
začne in pove dve, tri besede, a potem ne ve
več. Ali pa veste gospod učitelj, kaj je to nič?!

A pri tem se mi jame otrok jokati, češ, čemu
se mora to učiti. — Nu, torej čemu? Saj člo-
vek, ko bi bil tudi angel, še takrat bi moral
priti ob potrpežljivost. Saj bi jim tudi jaz pri-
voščil, ako že v resnici hočejo tako, učenje
drugega jezika, naj ga jim Bog blagoslovi, toda
namesto madjarskega jezika naj bi se učili

rajski angleški, oni jeziki, ki ga govore v Ame-
riki. Ta pa že, ta! Ko bi znali angleški jezik,
bi imeli v Ameriki dvojnoteri zaslužek... S
tem jezikom bi si človek zamogel pridobiti
kruha... Toda z madjarskim!?... Kaj mi
koristi ta, ako se pa moram klatiti po širokem
svetu ter si v njem iskati živeža zase in za
svojo rodovino? Tako je torej na tem božjem
svetu,“ nadaljuje Štrba, „mi plačujemo in sta-
vimo šole, nihče nam pri tem ne pomaga niti
z enim vinarjem, vse naj plača ubogi kmet —
pravice pa pri tem nima nobene... Z Bogom!“
zakliče ter se pri durih še enkrat oglasi: „Jaz
pa svojega otroka ne dam mučiti. Jaz ga živim,
jaz oskrbujem. Jaz imam pravico do njega!“
na to pa zloputne duri za seboj tako trdo, da
je kar zagromelo.

„Lahko greste nekoliko ven na prosto...“
reče učitelj otrokom.

Otroci z veseljem slušajo dano naročilo,
da se v bližnjem trenutku jamejo igrati pod
milim nebom.

Učitelj vstane. Otroci niti več ne pogleda,
marveč gre molče mimo njih ter stopi v sveje

stanovaje. Njegova žena je bila v sobi ter je
ravno kar snala pohoštvo prahu.

Ne reče ji ni besedice; jame se učitelj
izprehajati po sobi. Roke dene na hrbet.

Učiteljica je poznala svojega moža, za-
slutila je takoj, da se mu je pripetilo nekaj ne-
prijetnega in pogledala ga je z onim radoved-
nim pogledom, ki je tako karakterističen pri
skrbnih ženah.

Učitelj je niti ni pogledal, a vendar je
čutil, da ona upira vanj svoj pogled.

Obstal je in pogledal ženo. Njegovo lice
je izražalo bolest in razdraženost.

„Čemu me toliko gledaš?“ jo vpraša
rezko in potem doda:

„Nikdar ne morem živeti tako, da me
nekdo ne bi opazoval.“ Jezil se je, da ni znal
skriti pred njo one neprijetnosti, ki se mu je
zgodila pred trenutkom.

„Toda mož!“ se razhudeje ta potihoma
in prijazno... „Čemu se toliko mučiš! Ali
se ti je nemara pripetilo zopet kaj neprijet-
nega?“

„Nič, glej jo vendar!“ zakliče mož raz-

dražen, „že vidim, da stojim pred preiskovalnim
sodnikom.“

„Ne govori tako,“ izpregovori ona poti-
homa in glas ji je izražal veliko bolest, „saj
veš, da ti hočem le dobro... In solze se ji
prikažejo po teh besedah v oči.“

„Prosim te, da mi ne začneš,“ zakliče
učitelj obupno; „ti se mi še začni jokati, sam
imam že lastne bede dovolj... Nu, ker pa
le hočeš vedeti, torej ti pa povem: Evo, Štr-
bova Zuzka ni znala svoje naloge in pokara
sem jo ter jo vprašal čemu se je ni naučila?
Povedala mi je, da ji je oče vrgel madjarsko
čitanko v peč. K temu me je prišel še Štrba
oštevat, kakor da sem jaz temu vzrok. To je
v resnici grozen položaj! Narod se upira proti
nam, iskajoč v nas vzroka in ono tarčo, nad
katero si more razliti svojo nevoljo in jezo.
Država nas pa neusmiljeno pritiska k tlom —
in cerkveno pokroviteljstvo! To je že davno
odtegnilo roko od nas...“

„Vendar prosim te, da mi ne tarniš tako.
Tako občutljiv pa res ne smeš biti, saj se ti ven-
dar še ni zgodilo ničesar hudega. Znano ti je

*) Fidas = fildrajz: zemljepis.

**) Tertenetem = zgodovina.

časoma, zakaj Lah ostanejo pri svoji zahtevi. Tako se lahko zgodi, da se bo dvigalo v Trstu ponosno laško vseučilišče, po slovenskih in hrvaških selih pa bo manjkalo celo ljudskih šol.

Ako se uresniči laška zahteva, potem se bo laštvo v naših deželah visoko dvignilo, potem bo nosil Lah še ponosneje pokonec glavo in še prezirljiveje bo gledal na nas dol ter sikal „ščeve“ na brezpravne primorske Slovence. Irredentovec bo potem gospod v Primorju, Slovan suženj. Irredentizem bi se dvigal. Že sedaj so založeni z bombami po „palestrah“, kjer prirejajo protiaustrijske veselice, kaj pa bi bilo šele potem?

Slovene tlačijo. Slovenci v Gorici nimajo niti ene ljudske mestne šole, ko bi morali imeti najmanj tri! Tam ob periferiji Podturnom res stoji poslopje, namenjeno za slovensko mestno šolo, toda to ni šola; tja ne morejo starši pošiljati otrok. Koliko časa že se trudijo tržaški Slovenci za slovensko šolo v mestu, pa je še sedaj nimajo. Lah pa so že na tem, da dobijo v Trstu svoje vseučilišče. Z revolverjem si priborujejo pozicije, da bi zagospodarili neomejeno nad primorskimi deželami. Ako se to zgodi, da pride laško vseučilišče v Trst, potem se pokaže na eklatanten način kako vlada dviga Lahe, da more toliko bolj tlačiti Slovence. Ko bo treba poslati še vojaštva na slovenski jug, ako se vname vojna, za to bodo dobri tudi primorski Slovani.

Vlada ima pri tem tudi še druge račune. Če zadovolji Lahe, da bodo videli Slovence tako ponižane pod seboj, potem se bo lažje razvijala nemška propaganda po Primorju. Nova planska železnica je bila kot nalašč za nemške svrhe otvorena pod Derschatto, ki jo je postavil hitro v službo proti jugu prodirajočemu nemštvu. To se že pozna v Gorici in Trstu, iz Opatije pa razteza nemška roka grabežljivo svoje prste po Istri. Lah v Primorju že sedaj skrivljivo svoja hrbitišča pred vsakim nemškim privraticem, kaj bi bilo šele potem, ko bi jim Nemci dannadan kazali, da so z njihovo pomočjo dobili vseučilišče. Laštvo in nemštvo v Primorju bi korakalo vstric proti Slovanom.

Slišijo se tudi mnenja, da ne bi bilo tako hudo — samo Slovani bi se morali lepo okoristiti laškega orožja proti Lahom. To se pravi: primorski Slovani bi morali pridno pohajati laško vseučilišče v Trstu, da bi tako imeli akademski naraščaj v vseh strokah. Slovani bi tekmovali z Lah in zaradi jezikovnih sposobnosti bi lahko vstopali v vse službe! — Najprej treba vprašati: Kako bi vplivalo laško vseučilišče na raznarodovanje? Bojimo se, da jako. Že sedaj nam jemlje naše ljudi laški vpliv; potem, ko bi imeli Lah vseučilišče v Trstu, bi bil ta vpliv še ojačen, zakaj oni bi kazali: Glejte, mi imamo ljudske, srednje šole in vseučilišče — vi, Slovani, nimate nič. Dajte otroke v naše šole! Ali bi to ne vplivalo nam v škodo? Bojimo se, da, če je še sedaj toliko raznarodovanja v primorskih deželah, da mora človeka srce boleti, bi ga bilo potem še več. Potem pa ni treba misliti, da bi Lah mirno gledali naval Slovanov na laško vseučilišče. To bi bili nemiri. Če se držejo na Dunaju streljati z revolverji, kaj bi počeli šele v Trstu. Preganjali bi jih in pregnali.

dobro, da narod, ker se ne more znositi nad provzročitelji svojega gorja, pa se znaša nad učitelji, toda priznati moraš, da mora pokazati svojo nevoljo na kak način.

„Gospod učitelj“, zakliče fantin, ki stopi v sobo, „ravno kar je došel neki gospod v šolo.“

„To bo šolski nadzornik,“ reče učitelj ženi ter urnih korakov odide v učilnico, kamor so se otroci že vrnili.

Šolski nadzornik ga je v resnici že čakal v šolski sobi.

Nadzornik prične po kratkem pozdravu: „Prosim, blagovolite mi pokazati, kako poučujete madjarski jezik.“

Učitelj molče pristopi k mizi ter mu pokaže učni načrt.

„Samo toliko?“ vpraša nadzornik ter se porogljivo nasmehne.

„Prosim, držal sem se državnega učnega načrta ter si po možnosti prizadeval ga izvrševati.“

„Bomo videli. Izvolite izprašati otroke.“

Učitelj, nevoljen nad tem hladnim, gosposdujočim vedenjem šolskega nadzornika, jame izpraševati otroke.

(Dalje.)

Zato ne sme laško vseučilišče v Trst. Vprašanje o laški juridični fakulteti pa se mora rešiti istočasno z vprašanjem o slovenski. Med obema mora biti junctim, kakor je sklenila tudi „Narodna zveza“ na Dunaju, ki zahteva slovensko juridično fakulteto v Ljubljani, laška pa ne sme v Trst; da ne sme v Trst, o tem so dosti prepričevalno govorili tudi tržaški Slovenci.

„Narodna zveza“ ima sedaj nalogo in dolžnost, da poskrbi z vsemi sredstvi, da ne bodo primorski Slovani niti prikrajšani niti osleparjeni.

Priznavamo opravičenost težnje po akademski izobrazbi vsakomur, a to se ne sme zgoditi na škodo — Slovanov.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca novembra: K 200.732.04.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Zakonski načrt o varstvu mladine.

Tak zakonski načrt je vlada vročila predsedništvu državnega zbora.

Javno pravo je v tem oziru zastajalo za socialnim razvojem zadnjega stoletja in drugih kulturnih držav, ki podpirajo s primernimi zakoni prizadevanja posameznikov v obrambo otrok in mladine.

Temeljno načelo novega zakonskega načrta je: „Odgoja namesto kazni.“ Kolikor mogoče naj se ne postavlja mladostna oseba pred kazensko sodišče. Skrb za odgojo se razvija pa ne samo na nedorasle mladostne ljudi, ki bi imeli zapasti kazni, ampak tudi na take, pri katerih je nevarnost, da zanemarijo in razuzdajo, bodisi že po svoji krivdi ali pa po krivdi staršev in drugih odgojiteljev. Ako ni v takih slučajih več mogoče pustiti otroka v domači vzgoji ter ga postaviti pod nadzorstvo in vzgojo občine ali katerega zasebnega društva, nastopi dolžnost države, da prevzame odgojo mladostne osebe na javne troške in pod javnim nadzorstvom. Taki vzgoji bode mogoče izročiti otroke do 14. leta in mladeniče do 18. leta. Ta vzgoja pa naj traja le tako dolgo, da doseže svoj namen, t. j. dokler bo gojenec moralno okrepljen in utrjen; nad 21. leto se ne bo mogla podaljšati, ker bi podaljšanje v takih slučajih ne ohetalo uspeha.

Otrok se sprejme v prisilno vzgojo in izpusti iz nje na temelju sodne naredbe, ki jo izvršujejo posebne komisije. Prisilna vzgoja se prilagodi v posameznih slučajih razmeram v deželi, odgojna sredstva so po starosti, spolu in posebnih lastnostih gojencev različna. Otrok se izroči v prisilno vzgojo primerni rodovini ter se eventualno postavi pod nadzorstvo ali kake organizacije za obrambo otrok, ali se pa izroči javnemu zavodu za vzgojo in obrambo ali pobiljševalnici. Odgojna sredstva se lahko menjajo, a treba je omogočiti prehod iz bolj strogih v zmernejše odgojne naprave, kakor tudi prestop gojenca v nauk h kakemu mojstru, o zaslužku pod nadzorstvom in končno v popolno samostojnost. Izvedenje odgojnih naprav se prepušča deželam (v zvezi z zakonom o pobiljševalnicah); država nosi tretjino osnovnih in vzdrževalnih stroškov in če bo treba, osnuje tudi svoje pobiljševalnice.

Namen novega zakona je organizirati dosedanje obrambno delavnost privatnih društev kakor tudi primerno sodelovanje javne uprave, ki bo skrbela predvsem za to, kar primanjkuje privatni delavnosti, t. j. za gmotna sredstva in izvrševalno moč.

„Südmark“ in „Schulverein“.

Nemci napenjajo vse moči, da bi uničili Slovence.

Vsakemu je najbolje doma, kdor ga ima. To našo grudo nam hočejo Nemci v svoji pohlepnosti odvzeti, pomaga jim pa pri tem e. kr.

vlada, ki ravna z nami kakor mačeha. Nemci so si ustanovili dve mogočni organizaciji, ki imata edini namen, jemati nam zemljo in jezik. To sta nemški društvi „Schulverein“ in „Südmark“. Taka nam nasprotna društva podpira država, ki stoji na stališču enakopravnosti, posebno „Südmark“ podpira zdaj s tem, da dovoljuje izdajo „Südmarkin“ srečk. S kako požrtvovalnostjo delajo in nabirajo Nemci prispevke za svoja obrambna društva, nam kaže statistika članov in dohodkov samo za l. 1907 nemških obrambnih društev v avstrijski polovici.

Iz statistike je razvidno, da je izmed približno 10 milijonov avstrijskih Nemcev vsak 33. Nemec član katerega obrambnega društva in da pride na vsakega člana približno 4 K na leto. Na ta način so nabrali lepo vsoto 1.136.366 K v enem letu. Posnemajmo jih tudi mi! Ako bi bil vsak 33. Slovenec član Ciril-Metodove družbe, bi imela družba vsako leto 45.454 članov in ako vsak plača na leto 4 K, bi se vsako leto nabralo 181.816 kron. Posnemajna vredno je tedaj ravnanje po zgledu Nemcev samih. Ne moremo zahtevati, da bi dal vsak na leto 4 K in to tudi ni vsakemu mogoče. Ali toliko more vsak, da postane član te ali one Ciril-Metodove podružnice, da plača onih par vinarjev članarine, da rabi namesto drugih, izključno le družbine užigalice, cikorijske, milo, da se naroči na družbin list „Branik“ (2 K 40 v na leto), kar je dolžnost vsakega Slovenca. To so malenkosti, ki jih vsak lahko stori in ker ga nič več ne stane.

Za slovensko obrtno šolo v Trstu.

Poslanci dr. Rybář in tovariši so stavili v zbornici poslancev nastopni predlog:

Primorske Slovence, ki skupno z jezikovno in plemensko sorodnimi Hrvati tvorijo večino prebivalstva v Primorju, zanemarija vlada popolnoma na polju šolstva. Dočim za malo število priseljenih Nemcev zdrži država na munificenten način ljudske, meščanske in srednje šole, pa nimajo Slovenci v Primorju ne le nobene srednje šole s slov. učnim jezikom, marveč se jim ne daja skoro nikaka prilika, da bi si pridobili izobrazbo za kvalificirano delo v obrti in industriji. To velja posebej za Trst, na katerega območju prihajajo leto za letom k že obstoječim znamenitim industrijskim zavodom še nova velika podjetja. A dočim je tržaški teritorij kakor tudi daljna okolica obljubena skoro izključno od Slovencev in dočim v mestu samem velik del delavskega prebivalstva pripada k slovenski narodnosti, obstoji v Trstu le ena obrtna šola — z italijanskim učnim jezikom. Temu posledica je, da se morajo slovenski delavci z ozirom na pomanjkanje vsake strokovne izobrazbe zadovoljevati z delom podajačev, dočim so vsa mesta mojstrov in delovodij rezervirana za njih srečnejše sodeželane italijanskega jezika, oziroma se ta mesta zaradi vedno naraščajoče potrebe na kvalificiranih delavcih po nemalem delu zasedajo po inozemcih. Tako prihaja, da se slovensko prebivalstvo celo iz najbližje bližine Trsta izseljuje v Ameriko, dočim inozemci, posebej pa italijanski državljani dobivajo najlepšo in najzdatnejšo priliko za delo.

Ker je državi brez dvoma ta naloga, da tudi slovenskemu prebivalstvu Primorja, posebej pa v Trstu, da na razpolago za izobrazbo potrebnih strokovnih šol in ga usposobi za konkurenčni boj zlasti proti inozemcem, stavlja podpisanci predlog:

Visoka zbornica izvoli skleniti:

Vlada se pozivlja, naj takoj ukrene predpriprave za ustanovitev državne obrtne šole s slovenskim učnim jezikom v Trstu, da tako omogoči nje otvoritev v najbližjem času in, če le možno, s prihodnjim šolskim letom.

Vseučilišče v Bosni.

Splitsko „Naše Jedinstvo“ je dobilo iz poslanskih krogov vest, da vlada resno name-rava ustanoviti v Sarajevu univerzo za dijake iz Bosne in Hercegovine.

Nam se zdi ta vest nevrjetna. Če pa je kaj resnice na nji, imamo zopet posla z namero vlade, da bi naš narod še bolj cepila. Naj bi rajša ustvarila možnost, da bi bilo vseučilišče v Zagrebu za vse Srbe in Hrvate v

monarhiji. Saj veliki Strossmayer je ustvaril to vseučilišče za ves jugoslovanski Balkan. Vlada pa hoče zopet — cepiti, da lažje vlada!

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Socialnemu odseku „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ je vposlal socialni odsek „Šmarsko-rogaškega učiteljskega društva“ 7-60 K. Hvala! Dosedaj edini. Zdravite se tudi drugi okrajni socialni odseki! Živeli nasledniki! — Za učiteljski sklad so nadalje vposlali: Kaffon Ignac, šolski vod., Sjele Vrhe 2 K; Dedič Božidar, nadučitelj, Bočna, 2 K; Zemljč Branko, učitelj, 2 K; Dobnik Josip, nadučitelj, Ponikve, 2 K; Vošnjak Franja, učitelj, Ponikve, 1 K; Kavčič Alojzija, učitelj, Ponikve, 1 K; Jurkovič Milica, učitelj, Ponikve, 1 K; Gradišnik Armin, nadučitelj, Celje 3 K; Levstik Mihael, učitelj, Celje, 1 K; Žagar Josip, učitelj, Celje, 3 K; Valenčič Josip, učitelj, Celje, 2 K; Stante Martin, učitelj, Celje, 3 K; Voglar Fran, učitelj, Celje, 1 K; Rošker Fran, nadučitelj, Loka pri Žusmu 2 K; Cociancig Karla, učiteljica pri Žusmu 2 K. — Živeli nasledniki! Ime vsakega zavednega tovariša in tovarišice naj bo v izkazu za učiteljski sklad!

Fran Voglar, blagajnik.

Ljutomersko učiteljsko društvo. Ker še danes nimam že pred nekaj meseci odposlane okrožnice pevec in pevki, prosim, da blagovolijo člani pogledati v svojih predalcih ter mi polo nemudoma poslati, ker bi zaznam moral biti že davno odposlan „Zvezi štaj. učiteljev in učiteljic“.

Iv. Tomažič, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj ima svoj redni letni občni zbor v sredo, na dan Sv. treh kraljev, dne 6. januarja 1909, v okoliški šoli v Ptuj. Začetek ob 10. uri dopoldne. Ob pol 10. uri imata istotam odbor in soc. odsek društva sejo. Po zborovanju je skupni obed v gostilnici Zupančič s prosto zabavo in petjem. Isti dan priredi ptujska čitalnica v Nar. domu v Ptuj gledališko predstavo in ples.

Členjeni tovariši in cenjene tovarišice ptujskega okraja se že sedaj opozarjajo na 6. januar 1909 ter se prosijo, da isti dan vsi prihite v Ptuj. — Vzpored obnega zbora učiteljskega društva se bo naznanil pravočasno v listih.

Prvi učiteljski krožek v ptujskem okraju se je vršil dne 10. t. m. na Ptujski gori. Udeležili so se ga tovariši in tovarišice s Ptujke gore, St. Lovrenca na Dravskem polju, Majšperga in Narapelj. Tov. Pesek pozdravi iskreno navzoče kot sklicatelja krožka ter govori najprej o nastanku (Zirovnika ideja), pomenu in prirejanju takih krožkov.

Razmotrivalo se je potem o izvenšolskem delovanju učitelstva in posebno o prirejanju roditeljskih sestankov. Sklenilo se je, da bo učitelstvo omenjenih šol pričelo smoteno izven šole delovati ter se je tudi napravil to-zadnevni načrt.

Prihodnji učiteljski krožek bo sredi januarja 1909 pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju in se povabijo tedaj tovariši in tovarišice še nekaterih drugih šol, kakor iz Cirkovic, Sel in Hajdine.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je imelo svoj letni občni zbor na Rečici dne 15. listopada letos.

V svojem nagovoru je z veseljem konstatiral predsednik, da se je zbralo učitelstvo v pretežni večini. Kot nov član je pristopila gospica M. Wudlerjeva, učiteljica v Novi Štifti. Živela! Da bi bila vrla koleginja!

Po počitnicah si želimo sami sebi in drug drugemu najboljših uspehov — tako v šoli, kakor tudi v izvenšolskem delovanju. Če pa hočemo uspehe doseči, je potreba prav intenzivnega delovanja.

Nad našimi glavami se zbirajo črni oblaki. Zlasti v našem okraju se temniijo boljbolj ti oblaki in nas hočejo oškodovati in, če bi šlo, uničiti.

Toda mi stojimo trdno na braniku — in hočemo z združenimi močmi odbijati vse sovražne naklepe.

Dokler bomo složno nastopali, nam razni naši protivniki nne bodo mogli dosti škodovati.

Šola mora biti vedno boljbolj slobodna, vedno boljbolj naša.

Bodimo, kar se tiče stanovskih in društvenih reči, naše organizacije — složni, delajmo v edinosti. Osebnosti na stran! Vsi za enega, eden za vse!

Stopajmo krepko, četudi previdno v svakem oziru — naprej!

Po prečitjanju zapisnika in dopisa sta tovariša Kele in Kocbek razpravljala o „Zavezinem“ zborovanju v Gorici. Omejila sta se na posameznosti, ki niso bile v naših listih. Obširnejše poročilo je itak vsak čital v „Učit. Tovarišu“ in v drugih listih, če se sploh zanimala za to.

Naš okraj je bil v Gorici z ozirom na daljavo in stroške — častno zastopan. Bili so tam 4 člani našega društva.

Temu je sledilo poročilo o delovanju v minulem društvenem letu. Tajnik je poročal o društvenih zborovanjih, o raznih nastopih na-